A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2011. február 10.*

A C-30/10. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Linköpings tingsrätt (Svédország) a Bírósághoz 2010. január 19-én érkezett, 2009. október 28-i határozatával terjesztett elő az előtte

Lotta Andersson

és

a **Staten genom Kronofogdemyndigheten i Jönköping, Tillsynsmyndigheten**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: K. Schiemann tanácselnök (előadó), A. Prechal és E. Jarašiūnas bírák,

* Az eljárás nyelve: svéd.

főtanácsnok: Y. Bot,
hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Staten genom Kronofogdemyndigheten i Jönköping Tillsynsmyndigheten képviseletében S. Granath advokat,

– a svéd kormány képviseletében A. Falk és A. Engman, meghatalmazotti minőségben,

– a spanyol kormány képviseletében M. Muñoz Pérez, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében J. Enegren, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2002. szeptember 23-i 2002/74/EK európai parlamenti és tanács irányelvvel (HL L 270., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet 4. kötet 261. o.) módosított, a munkáltató fizetésképtelensége esetén a munkavállalók védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1980. október 20-i 80/987/EGK tanácsi irányelv (HL L 283., 23. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet 1. kötet 217. o.; a továbbiakban a 80/987 irányelv) 10. cikke c) pontjának értelmezésére irányul.

2 E kérelmet a Lotta Andersson és a Staten genom Kronofogdemyndigheten i Jönköping, Tillsynsmyndigheten (a svéd állam nevében eljáró, jönköpingi végrehajtó hatóság) között Lotta Anderssonnak egy olyan vállalkozással létrejött munkaviszonyból származó követelés kielégíttetéséhez való joga tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amely vállalkozás fizetésképtelen, és amelynek egyik részvényese – a kettő közül – Lotta Andersson volt.

Jogi háttér

Az Unió szabályozása

A 80/987 irányelv

3 A 80/987 irányelvet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében a munkaszerződésből vagy munkaviszonyból származó, a 2. cikk (1) bekezdésének értelmében fizetésképtelen munkáltatókkal szembeni munkavállalói követelések esetén kell alkalmazni.

4 A 80/987 irányelv 10. cikkének c) pontja értelmében ez az irányelv nem érinti a tagállamoknak azt a lehetőségét, hogy a 3. cikkben említett fizetési kötelezettséget vagy a 7. cikkben említett garanciakötelezettséget megtagadják vagy csökkentsék, amennyiben a munkavállaló – egyedül vagy közeli hozzátartozóival együtt – a munkáltató vállalkozása vagy üzeme jelentős részének tulajdonosa volt, és jelentős mértékben befolyásolta annak tevékenységeit.

A 2008/94/EK irányelv

5 Mivel a 80/987 irányelvet több alkalommal jelentősen módosították, az áttekinthetőség és érthetőség érdekében ezt az irányelvet kodifikálni kellett a munkáltató

fizetésképtelensége esetén a munkavállalók védelméről szóló, 2008. október 22-i 2008/94/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (kodifikált változat) (HL L 283., 36. o.) által.

6 A 2008/94 irányelv (7) preambulumbekezdése értelmében:

„A tagállamok korlátozhatják a garanciaintézetek felelősségét, amennyiben ez összeegyeztethető az irányelv szociális céljával, és figyelembe veszi a követelések különböző szintjeit."

7 Ezen irányelv 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a 4. cikk hatálya alá tartozó garanciaintézetek biztosítsák a munkavállalók munkaszerződésből vagy munkaviszonyokból származó, fennálló követeléseinek a kielégítését, és amennyiben a nemzeti jog ezt előírja, a végkielégítést is a munkaviszony megszűnése esetén.

A garanciaintézet által átvállalt követelések azok a fennálló fizetési követelések, amelyek a tagállamok által meghatározott időpont előtti és/vagy – adott esetben – utáni időszakra vonatkoznak."

8 A szóban forgó irányelv 7. cikkének értelmében:

„A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a törvényileg előírt nemzeti szociális biztonsági rendszerekben meghatározott biztosító intézeteknek fizetendő kötelező munkáltatói hozzájárulásnak a munkáltató fizetésképtelenségének bekövetkeztét megelőző nem fizetése ne érintse hátrányosan a munkavállalóknak az ilyen biztosító intézetekkel szemben fennálló ellátáshoz való jogosultságát, amennyiben a munkavállalói hozzájárulást a kifizetett munkabérekből levonták."

9 A 2008/94 irányelv 12. cikke kimondja:

„Ez az irányelv nem érinti a tagállamoknak azt a lehetőségét, hogy:

a) megtegyék a visszaélések elkerüléséhez szükséges intézkedéseket;

b) a 3. cikkben említett fizetési kötelezettséget vagy a 7. cikkben említett garanciakötelezettség teljesítését megtagadják vagy csökkentsék, ha kitűnik, hogy a kötelezettség teljesítése a munkavállaló és munkáltató közötti különleges kapcsolatok, illetve a munkavállaló és munkáltató közötti összejátszást eredményező közös érdekek miatt nem indokolt;

c) a 3. cikkben említett fizetési kötelezettséget vagy a 7. cikkben említett garanciakötelezettséget megtagadják vagy csökkentsék, amennyiben a munkavállaló maga vagy közeli hozzátartozóival együtt a munkáltató vállalkozása vagy üzeme jelentős részének tulajdonosa volt, és jelentős mértékben befolyásolta annak tevékenységeit."

A nemzeti szabályozás

10 A munkabér-garanciáról szóló svéd törvény (lönegarantilagen 1992:497, SFS 1992, 497. sz.) 1. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a svéd állam köteles kifizetni a munkavállalóknak a munkáltatóval szembeni kiegyenlítetlen munkabér-követeléseit, ha a munkáltató fizetésképtelenségét Svédországban vagy más skandináv államban állapítják meg.

11 Ugyanezen törvény 7. cikkének (1) bekezdése értelmében fizetésképtelenség esetén azon munkabér vagy egyéb díjazás, illetve nyugdíj iránti követeléseket kell az állami garancia alapján kielégíteni, amelyek az elsőbbségi jogokról szóló törvény (förmånsrättslagen 1970:979, SFS 1970, 979. sz.) 12. vagy 13. cikke értelmében elsőbbségi joggal bírnak.

12 A munkabér-garanciáról szóló svéd törvény 7a cikke értelmében a garancia alapján nem jár kifizetés azon munkavállalók részére, akikre az elsőbbségi jogokról szóló törvény 12. cikkének hatodik bekezdése vonatkozik.

13 Az elsőbbségi jogokról szóló törvény 12. cikkének első bekezdése értelmében munkaviszonya alapján általános elsőbbségi jog illeti meg a munkavállaló munkabér vagy egyéb díjazás iránti követelését.

14 Ugyanezen törvény 12. cikkének hatodik bekezdése úgy rendelkezik, hogy amennyiben a fizetésképtelen adós vállalkozó, úgy az a munkavállaló, aki a fizetésképtelenség megállapítása iránti kérelem benyújtását megelőző hat hónapban – maga vagy közeli hozzátartozóival együtt – jelentős részesedéssel rendelkezett a munkáltató vállalkozásában vagy cégében, és jelentős befolyással bírt annak tevékenységére, munkabére vagy nyugdíja vonatkozásában nem rendelkezik elsőbbségi joggal e cikk alapján.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

15 A Linköpings Ridskola AB (a továbbiakban: Linköpings Ridskola) fizetésképtelenségét 2008. december 23-án állapították meg. Lotta Andersson, az alapügy felperese 1996 és 2008 között Magnus Andersson élettársa, és – akárcsak M. Andersson – e társaság részvényei 50%-ának tulajdonosa volt.

16 Lotta Andersson a részvényeit 2006-ban ajándékozás útján szerezte, és a 90-es évek közepe óta állt a Linköpings Ridskola alkalmazásában. Az igazgatótanács póttagja volt, és aláírási joggal rendelkezett e társaság nevében, amíg Magnus Andersson, az igazgatótanács egyetlen teljes jogú tagja 2008. november 20-án úgy döntött, hogy megvonja tőle az aláírási jogot.

17 2009. január 12-én Lotta Anderssonnak a munkabér-garanciáról szóló törvény szerinti munkabér-követeléseinek garanciájához való jogát a csődgondnok azon okból tagadta meg, hogy a fizetésképtelenség megállapítása iránti kérelem benyújtását megelőző hat hónapon át jelentős részesedéssel rendelkezett a szóban forgó társaságban, és jelentős befolyással bírt annak tevékenységére, és ily módon az elsőbbségi jogokról szóló törvény 12. cikkének hatodik bekezdése értelmében nem rendelkezik az e cikkben előírt elsőbbségi joggal.

18 A Linköpings tingsrätthoz benyújtott jogorvoslati kérelmében Lotta Andersson a 2008 decemberére és 2009 januárjának egy részére járó munkabérének, valamint a felmondási időre járó munkabérének és szabadságilletményének megfizetését követelte, összesen 138 240 SEK összegben, a törvényes kamatokkal növelve. Arra hivatkozott, hogy az elsőbbségi jogokról szóló törvény 12. cikke értelmében elsőbbségi joggal rendelkezik, és hogy helyzetére nem vonatkozik e cikk hatodik bekezdése, mivel – bár jelentős részesedéssel rendelkezett a Linköpings Ridskolában – a fizetésképtelenség

megállapítása iránti kérelem előterjesztésekor nem gyakorolt jelentős befolyást a társaság tevékenységére, és nem tudta azt ellenőrizni.

19 E körülmények között a Linköpings tingsrätt úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Összeegyeztethető-e a […] 80/987 […] irányelv 10. cikkének c) pontjával az a nemzeti szabályozás, amely azon az alapon vonja meg a munkavállalótól az elsőbbségi jogot, hogy a fizetésképtelenség megállapítása iránti kérelem benyújtását megelőző hat hónapban – maga vagy közeli hozzátartozóival együtt – jelentős részesedéssel rendelkezett a munkáltató vállalkozásában vagy cégében, és jelentős befolyással bírt annak tevékenységére?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

20 Előzetesen meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés a 80/987 irányelv 10. cikkének c) pontjára vonatkozik, ugyanakkor – amint arra írásbeli észrevételeiben az alapeljárás alperese, a spanyol kormány és az Európai Bizottság is helyesen rámutatott – az alapügy elemzése tekintetében releváns uniós szabályozás, tekintettel arra a tényre, hogy a szóban forgó társaság fizetésképtelenségét 2008. december 23-án állapították meg, a 2008. november 17-én hatályba lépett 2008/94 irányelv. Ez az irányelv a 80/987 irányelvet kodifikálja, és lényegében ugyanazokat a rendelkezéseket tartalmazza, mint ez utóbbi. Ily módon a 2008/94 irányelv 12. cikkének c) pontja azonos fogalmazásban veszi át a 80/987 irányelv 10. cikkének c) pontját.

21 A kérdést előterjesztő bíróság kérdését tehát abban az értelemben kell újrafogalmazni, hogy ez arra keresi a választ, hogy a 2008/94 irányelv 12. cikkének c) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy ezzel ellentétes az a nemzeti jogi rendelkezés, amely a munkavállalót azon okból zárja ki a munkavállalók fennálló munkabér-követelései kielégítésének garanciája alól, hogy e munkavállaló – maga vagy közeli hozzátartozóival együtt – jelentős részesedéssel rendelkezett az érintett vállalkozásban, és az e vállalkozás fizetésképtelenségének megállapítása iránti kérelem benyújtását megelőző hat hónapban jelentős befolyással bírt annak tevékenységére.

22 E tekintetben ki kell emelni, hogy a 2008/94 irányelv 3. cikke előírja a munkavállalók fennálló követelései kielégítésének kötelezettségét, míg ugyanezen irányelv 12. cikkének c) pontja lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy e kötelezettség teljesítését megtagadják, vagy mértékét csökkentsék, amennyiben a munkavállaló – maga vagy közeli hozzátartozóival együtt – a munkáltató vállalkozása vagy üzeme jelentős részének tulajdonosa volt, és jelentős mértékben befolyásolta annak tevékenységeit.

23 A 2008/94 irányelv 12. cikkének c) pontja semmiféle olyan határidőt nem ír elő, amelynek során az érintett vállalkozásban való jelentős részesedésnek és az ez utóbbi tevékenységeire való jelentős befolyásnak fenn kellett állnia ahhoz, hogy a hivatkozott fizetési kötelezettséget meg lehessen tagadni vagy csökkenteni lehessen. Annak meghatározásához, hogy e rendelkezéssel ellentétes-e egy olyan hat hónapos határidő rögzítése, mint amilyet az alapeljárásban szereplő nemzeti szabályozás ír elő, a szóban forgó rendelkezés szerkezetét és az általa követett célt kell megvizsgálni.

24 E tekintetben a 2008/94 irányelv (7) preambulumbekezdéséből és 12. cikkének a)–c) pontjából az következik, hogy a jogalkotó meg kívánta hagyni a tagállamok azon lehetőségét, hogy bizonyos esetekben korlátozzák a garanciaintézetek felelősségét, a hivatkozott 12. cikk c) pontjában szereplő eseteket is beleértve. Ez utóbbi – többek között – azon a magától értetődő vélelmen alapul, hogy az a munkavállaló, aki jelentős

részesedéssel rendelkezik az érintett vállalkozásban, és ennek tevékenységeit jelentős mértékben befolyásolja, részben önmaga is felelős e vállalkozás fizetésképtelenségéért.

25 Ugyanakkor e lehetőséget a 2008/94 irányelv szociális céljának fényében kell értékelni, amelynek lényege, hogy valamennyi munkavállaló számára egy minimális szintű közösségi védelmet kell garantálni a munkáltató fizetésképtelensége esetén a munkaszerződésből vagy munkaviszonyokból származó olyan fennálló követelések kielégítése révén, amelyek egy meghatározott időpont előtti időszak díjazását érintik (lásd ebben az értelemben a C-201/01. sz. Walcher-ügyben 2003. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-8827. o.] 38. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

26 A Bíróság már megállapította, hogy a visszaélések elkerülésére irányuló nemzeti szabályozás végrehajtása nem sértheti az uniós rendelkezések tagállamokban való hatékony érvényesülését és egységes alkalmazását (a fent hivatkozott Walcher-ügyben hozott ítélet 37. pontja).

27 Márpedig sem a 2008/94 irányelv 12. cikkének c) pontját, sem ezen irányelv szociális célkitűzését nem sérti az a nemzeti rendelkezés, amely, mint az alapeljárásban, a fennálló követelések kielégítésének garanciájából kizárt munkavállalók csoportját azon munkavállalók csoportjaira korlátozza, akik az érintett vállalkozásban jelentős részesedéssel rendelkeztek, és az e vállalkozás fizetésképtelenségének megállapítása iránti kérelem benyújtását megelőző hat hónapban jelentős befolyással bírtak annak tevékenységére. E körülmények között ugyanis nem zárható ki, hogy az a munkavállaló, akitől a garanciát megtagadják, felelős lehet a szóban forgó vállalkozás fizetésképtelenségéért.

28 A fentiekre figyelemmel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/94 irányelv 12. cikkének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az a nemzeti jogi rendelkezés, amely a munkavállalót azon okból zárja ki a munkavállalók fennálló munkabér-követelései kielégítésének garanciája alól, hogy e

munkavállaló – maga vagy közeli hozzátartozóival együtt – jelentős részesedéssel rendelkezett az érintett vállalkozásban, és az e vállalkozás fizetésképtelenségének megállapítása iránti kérelem benyújtását megelőző hat hónapban jelentős befolyással bírt annak tevékenységére.

A költségekről

29 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

A munkáltató fizetésképtelensége esetén a munkavállalók védelméről szóló, 2008. október 22-i 2008/94/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (kodifikált változat) 12. cikkének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az a nemzeti jogi rendelkezés, amely a munkavállalót azon okból zárja ki a munkavállalók fennálló munkabér-követelései kielégítésének garanciája alól, hogy e munkavállaló – maga vagy közeli hozzátartozóival együtt – jelentős részesedéssel rendelkezett az érintett vállalkozásban és az e vállalkozás fizetésképtelenségének megállapítása iránti kérelem benyújtását megelőző hat hónapban jelentős befolyással bírt annak tevékenységére.

Aláírások